

Befolkning, levekår og nærmiljø i Bydel Alna

Notat utarbeidet av Samfunnsøkonomisk analyse AS

Forord

Notatet

Samfunnsøkonomisk analyse AS har utarbeidet dette notatet på vegne av Oslo Kommune ved Bydel Alna. Notatet vil sammen med annen datainnhenting og lokalkunnskap legge grunnlaget for utarbeidelse av Bydel Alnas innspill til Groruddalssatsingens delprogram for nærmiljø i 2020.

I notatet presenteres oppdatert statistikk for kvantitative indikatorer som sammen og alene indikerer bydels-interne forskjeller og utviklingstrekk knyttet til demografi, levekår og nærmiljø. Indikatorene må forstås som nettopp indikatorer og må suppleres med andre analyser og lokalkunnskap. Det er kun rapportert på indikatorer der data er offentlig tilgjengelig på delbydelsnivå og grunnkrets nivå.

Rapport nummer 30-2019 fra Samfunnsøkonomisk analyse AS
978-82-8395-062-5

Hovedforfatter: Maja Tofteng, Marthe Norberg-Schulz
Kartansvarlig: Vegard Flatval
Kvalitetssikrer: Marte Frisell
Tilgjengelighet: Offentlig
Forsidefoto: Oslo kommune ved bydel Alna
Dato for ferdigstilling: 01.11.2019

Hovedfunn

Tilgjengelig data tyder på bydels-interne forskjeller i boligmasse og befolkningssammensetning (inntekt, funksjonsevne, utdanningsnivå og landbakgrunn mv). Tilgjengelig statistikk indikerer at risikoen for levekårsutfordringer er størst i delbydelene Furuset, Lindeberg og Trosterud, men det også er store variasjoner internt i de enkelte delbydelene.

Tilgjengelig data peker også på bydels-interne forskjeller når det gjelder kvaliteter ved nærmiljøet, men bildet er mindre entydig. En indikator på et områdets attraktivitet er boligpriser. Boligprisene er jevnt over lavere i Bydel Alna enn i Oslo kommune som helhet (om lag 71 prosent av nivået i Oslo samlet sett). Lavest er boligprisene i de delbydelene som også har høyest risiko for levekårsutfordringer, men også i delbydel Ellingsrud.

Statistikk for tilgang på idrettsanlegg, kulturtilbud og grøntområder i nærmiljøet indikerer også bydels-interne forskjeller, men datagrunnlaget vurderes ikke som tilstrekkelig for å gi dekkende bilde av nærmiljøkvaliteter. Datagrunnlaget bør suppleres med annen data for å avklare behov for særlig innsats som skal styrke kvaliteter i nærmiljøet.

Innhold

Bakgrunn	Side 3
Datakilder og metoder	Side 4
Del 1: Indikatorsett	
Sammenstilling	Side 5
Del 2: Tematisk presentasjon	
Befolkning og boligmasse	Side 9
Levekår	Side 16
Nærmiljø	Side 20
Avsluttende kommentar	Side 25

Bakgrunn

Utfordringsbildet

Oslo er blant de raskest voksende byene i Europa, og siden år 2000 har folketallet i byen vokst med 34 prosent. Den sterke veksten skyldes sentralisering i bosettingsmønstre, men også sterk innvandring og fødselsoverskudd.

Oslo er en by med store levikårsforskjeller, og disse forskjellene er i større eller mindre grad geografisk konsentrert. Selv om man finner levikårsutfordringer i hele byen, er slike utfordringer gjerne konsentrert i lokalområder i bydelene øst, nord og sør i Oslo.

Utfordringsbildet er komplekst og enkeltområder kan ha fysiske, sosiale eller strukturelle utfordringer. Hver for seg og sammen kan disse utfordringene svekke kvaliteter som forbindes med gode bo- og oppvekstområder.

Goruddalssatsingen

Goruddalssatsningen ble innført i 2007 og videreført for ti nye år i 2017. Goruddalssatsingen skal sikre at beboere i utsatte områder har gode forutsetninger for å lykkes i utdanning og arbeidsliv. Videre skal satsningen bidra til at de samme beboerne kan delta i lokal- og storsamfunn.

Hovedmålet for Goruddalssatsingen er å:

«.. bidra til varige forbedringer av tjenester og nærmiljøkvaliteter i områder i Goruddalen der behovet er størst, slik at flere beboere i disse områdene blir økonomisk selvstendige og aktivt deltagende i lokalsamfunn og storsamfunn»

- Programbeskrivelse for Goruddalssatsingen 2017-2026

Goruddalsatsingen dekker bydelene Alna, Bjerke, Grorud og Stovner i Goruddalen. Fra 2019 er Oslo sør-satsingen (som dekker bydel Søndre Nordstrand) og Oslo indre øst-satsingen (som dekker bydel Gamle Oslo) innlemmet i organiseringen som ble etablert for Goruddalssatsingen i 2017.

Goruddalssatsningen er statlig og kommunalt samarbeid og organisert som tre delprogrammer:

- Delprogram for nærmiljø
- Delprogram oppvekst og utdanning
- Delprogram sysselsetting

Delprogram for nærmiljø

Hovedmålet for Delprogram for nærmiljø er å styrke nærmiljøkvaliteter og bidra til et inkluderende lokalsamfunn i utsatte lokalområder.

Delprogrammets hovedmål lyder:

«Nærmiljøkvaliteter i lokalområdene skal styrkes og innsatsen skal bidra til inkluderende lokalsamfunn der flere er aktivt deltagende.»

- Handlingsplan for delprogram for nærmiljø 2019

En begrunnelse for Delprogram nærmiljø er at alle deler av Oslo skal være gode steder å bo og vokse opp, også de områdene som er markedsmessig minst attraktive. Innsatsene innenfor delprogrammet skal sikre at de med lavest inntekt, og dermed få valgmuligheter på boligmarkedet, også skal kunne bo i gode og trygge nærmiljøer.

Programstyret for Delprogram nærmiljø har ansvaret for å lage rammer og sørge for handlingsrom for bydelenes arbeid, mens hver enkelt bydel har ansvaret for planlegging og gjennomføring av det lokale områdeløftarbeidet, i samarbeid med andre offentlige eller private partnere.

Datakilder og metode

Datakilder

Statistisk sentralbyrå er den sentrale leverandør av offentlig statistikk på en rekke samfunnsområder. Statistikken er tilgjengelig på:

<https://www.ssb.no/statbank/>

I statistikkbanken til SSB er det kun folketall som rapporteres på lavere nivå enn bydeler, men Oslo kommune har en avtale om kjøp av data på bydelsnivå og grunnkrets. Statistikken er gjort tilgjengelig på:

<http://statistikkbanken.oslo.kommune.no/>

Statistikken brukt i denne kartleggingen er listet i tabell 1.

Tabell 1: Datakilder brukt i notatet

Statistikk (tittel slik det fremgår i statistikkbanken)	Laveste geografisk nivå	Datakilde	Måleår (siste tilgjengelige)
Folkemengde etter kjønn og alder	Grunnkrets	Oslo kommune/SSB	2019
Folkemengde etter landbakgrunn	Grunnkrets	Oslo kommune/SSB	2019
Husholdninger og personer etter husholdningstype	Delbydel	Oslo kommune/SSB	2018
Gjennomsnittlig inntekt etter delbydel, alder og kjønn	Delbydel	Oslo kommune/SSB	2015
Befolkningen 16+ år etter alder, kjønn og utdanningsnivå 2017+	Delbydel	Oslo kommune/SSB	2016
Personer i alderen 16 til 66 år med redusert funksjonsevne etter kjønn	Delbydel	Oslo kommune/SSB	2017
Husholdninger hvor over halvparten av inntekten kommer fra overføringer	Delbydel	Oslo kommune/SSB	2017
Sysselsatte etter bosted	Delbydel	Oslo kommune/SSB	2018
Andel som er helt ledige	Delbydel	Oslo kommune/SSB	2017
Sysselsatte etter arbeidsted	Grunnkrets	Oslo kommune/SSB	2018
Boligmengden etter bygningstype 2017	Grunnkrets	Oslo kommune/SSB	2019
Trangboddhet, personer og husholdninger	Delbydel	Oslo kommune/SSB	2015
Kvadratmeterpris og omsetning av boliger	Delbydel	Oslo kommune/SSB	2018
Arealbruk etter faktisk bruk	Delbydel	Oslo kommune/SSB	2017
Andel barn med bare friske tenner, etter alder	Tannklinikk	Oslo kommune/Tannhelsetjenesten, Helseetaten.	2017

Datakilder og metode

Metode

I notatet presenteres data (jf. tabell 2) ubehandlet og i form av koblinger mellom de ulike datakildene. I presentasjonen brukes Oslo kommune i alt som referansepunkt.

Indikatorer for befolkning er først og fremst å regne som bakgrunnsvariabler som kan forklare forekomsten av eller endringer i indikatorer for levekår. Indikatorene for levekår kan indikere hvilke delbydeler som er særlig utsatte for levekårsutfordringer, mens indikatorene for nærmiljø indikerer de ulike delbydelenes attraktivitet.

Notatet er todelt.

I første del sammenstilles målinger på utvalgte indikatorer for befolkning, levekår og nærmiljø jf. tabell 2. Vi sammenstiller på tvers av delbydeler, og grunnkretser (der data er tilgjengelig).

I andre del gir vi en tematisk beskrivelse av statistikken jf. tabellen på forrige slide, og mer detaljert informasjon om nivå og utvikling over tid. Vi har brukt siste tilgjengelige måletidspunkt og viser utvikling fra og med 2008 der slike data er tilgjengelig.

Tabell 2: indikatorer for befolkning, levekår og nærmiljø brukt i oppsummering

Tema	Indikator
Befolkning og boligmasse	Andel barn og unge (under 20 år) *
	Andel bosatte med annen landbakgrunn enn norsk *
	Andel personer i alderen 16 til 66 år med redusert funksjonsevne etter kjønn
	Andel voksne (16 +) med grunnskole som høyeste fullførte utdanning
	Andel boenheter som er i blokk, leilighet mv. *
Levekår	Andel personer som bor alene (alenehusholdninger)
	Gjennomsnittlig Bruttoinntekt alle
	Andel husholdninger hvor over halvparten av inntekten kommer fra overføringer
	Andel sysselsatte etter bosted
	Andel voksne som er helt ledige (som andel av bosatte mellom 20-66 år)
	Andel boligenheter som er i blokk
Nærmiljø	Andel personer som bor trangbodd
	Befolkningsendring siden 2008
	Gjennomsnittlig kvadratmeterpris
	Areal til boligbygging per innbygger
	Areal til kultur og religiøse aktiviteter per innbygger
	Areal til skog og utmark per innbygger
	Areal til grønne områder og idrettsanlegg

* Tilgjengelig på grunnkrets

Sammenstilling

I tabellen under har vi sammenstilt oppdatert statistikk på utvalgte indikatorer for hhv. befolkning, levekår og nærmiljø. Tabellen inkluderer statistikken for Oslo kommune, for Bydel Alna og de syv delbydeler. Fargekodingen følger en fempunktsskala (grønn- gul – rød) der grønn (rød) farge er brukt for delbydelen som er lavest (høyest) antatt risiko for levekår- og nærmiljøutfordringer. Fargekodingen er basert på en rangering av de ulike delbydelene. Rødt trenger derfor ikke bety at levekårutfordringene er store, samtidig som grønt heller ikke trenger å bety fravær av levekårutfordringer.

De enkelte indikatorene beskrives nærmere i del 2.

Sammenstillingen indikerer at delbydel Furuset er mest utsatt for levekårutfordringer, etterfulgt av delbydel Lindeberg og delbydel Trosterud, og at Hellerudtoppen er minst utsatt. Bildet er mindre entydig når vi ser på indikatorer for nærmiljø. Boligpriser reflekterer kvaliteter ved den enkelte bolig og ved nærmiljøet. Boligprisene er generelt lavest i områdene som også har høyest antatt risiko for levekårutfordringer. Boligprisene er lavest i delbydel Furuset. Statistikk for arealbruk indikerer at innbyggerne i denne delbydelen har best tilgang til kultur- og fritidsaktiviteter og grønne områder. Sterk befolkningsvekst og en boligprisvekst på linje med Oslo for øvrig indikerer at området er attraktivt, men sterk befolkningsvekst i kombinasjon med risiko for levekårutfordringer kan tilsa at det behov for tett oppfølging.

Tabell 2: Statistikk på utvalgte indikatorer for befolkning, levekår og nærmiljø. Oslo kommune, Bydel Alna og delbydel.

Tema	Indikator	Oslo kommune	Bydel Alna	Delbydel Ellingsrud	Delbydel Furuset	Delbydel Hellerudtoppen	Delbydel Lindeberg	Delbydel Trosterud	Delbydel Tveita	Delbydel Teisen	Måleår	Enhet
Befolkning	Andel barn og unge (under 20 år)	21 %	25 %	26 %	28 %	26 %	28 %	24 %	18 %	20 %	2019 i prosent	
	Andel bosatte med annen landbakgrunn enn norsk	67 %	46 %	33 %	56 %	14 %	47 %	48 %	28 %	33 %	2018 i prosent	
	Andel voksne (16 +) med grunnskole som høyeste fullførte utdanning	20 %	32 %	31 %	39 %	18 %	35 %	33 %	30 %	26 %	2016 i prosent	
	Andel personer i alderen 16 til 66 år med redusert funksjonsevne etter kjønn	13 %	20 %	18 %	23 %	13 %	21 %	22 %	21 %	18 %	2017 i prosent	
Levekår	Gjennomsnittlig Bruttoinntekt	520 689	394 368	410 800	340 964	549 445	375 882	370 747	407 719	413 881	2017 i NOK	
	Befolkningsendring siden 2008	22 %	10 %	9 %	12 %	10 %	4 %	12 %	12 %	10 %	2019 i prosent	
	Husholdninger hvor over halvparten av inntekten kommer fra overføringer	15 %	20 %	18 %	25 %	9 %	22 %	22 %	20 %	19 %	2017 i prosent	
	Andel sysselsatte etter bosted	81 %	74 %	76 %	69 %	88 %	73 %	72 %	75 %	77 %	2018 i prosent	
	Andel som er helt ledige (som andel av bosatte mellom 20-66 år)	4 %	6 %	5 %	7 %	3 %	6 %	6 %	4 %	6 %	2017 i prosent	
	Andel personer som bor trangbodd	22 %	30 %	25 %	25 %	9 %	33 %	34 %	26 %	27 %	2015 i prosent	
Nærmiljø	Gjennomsnittlig kvadratmeterpris	69 532	49 042	44 361	41 431	55 570	46 635	48 895	55 361	55 777	2018 i NOK	
	Areal til boligbygging per innbygger	74,6	62,9	63,0	60,0	151,5	45,4	40,7	68,2	66,6	2017 kvm per innbygger	
	Areal til kultur og religiøse aktiviteter per innbygger	1,3	1,0	0,9	1,8	-	0,0	1,7	0,6	1,5	2017 kvm per innbygger	
	Areal til skog og utmark per innbygger	46,8	53,9	72,7	81,3	12,3	32,4	21,4	70,5	12,8	2017 kvm per innbygger	
	Areal til grønne områder og idrettsanlegg	11,8	11,7	9,3	12,3	1,0	5,0	21,4	8,0	18,0	2017 i prosent	

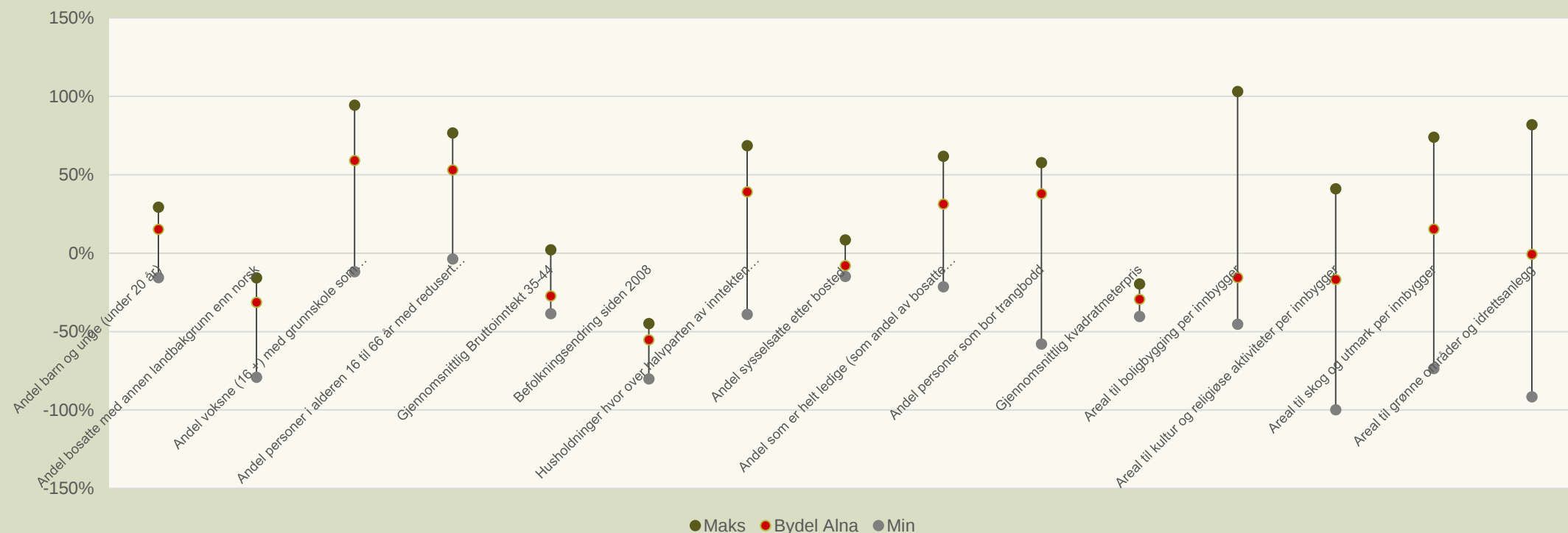
Kilde: Samfunnsøkonomisk analyse AS, Oslo kommune/SSB

Sammenstilling

Figuren under viser statistikk på de samme indikatorene, men denne gangen normalisert med Oslo kommune. Markørene i midten representerer statistikken for Bydel Alna sammenlignet med Oslo, mens øvre og nedre markør representerer statistikken for delbydelen med lavest og høyest måling. Figuren illustrerer den relative forskjellen mellom Bydel Alna og Oslo kommune på de gitte indikatorer, men også for hvilke indikatorer det er store interne forskjeller mellom de ulike delbydelene.

Forskjellen mellom Bydel Alna og Oslo er størst på indikatorene som handler om inntekter, funksjonsevne og overføringer hvor bydelen i snitt ligger ca. 50 prosent høyere enn i Oslo. Forskjellene mellom delbydelene er imidlertid relativt store, og det er også delbydeler der gjennomsnittlig bruttoinntekt er på nivå med Oslo kommune. Det er for indikatorene for utdanningsnivå, funksjonsevne, overføringer, trangboddhet og arealbruk at de relative forskjellene internt i bydelen er størst. De enkelte indikatorene beskrives nærmere i del 2.

Figur 1: Relative utslag på utvalgte indikatorer for befolkning, levekår og nærmiljø for Bydel Alna og delbydel. Sammenlignet med Oslo kommune.

Sammenstilling

For å undersøke eventuelle lokale variasjoner innad i hver delbydel har vi laget en sammenstilling basert på de indikatorer der data er tilgjengelig på grunnkrets nivå.

Dette gjelder følgende indikatorer for befolkning og boligmasse:

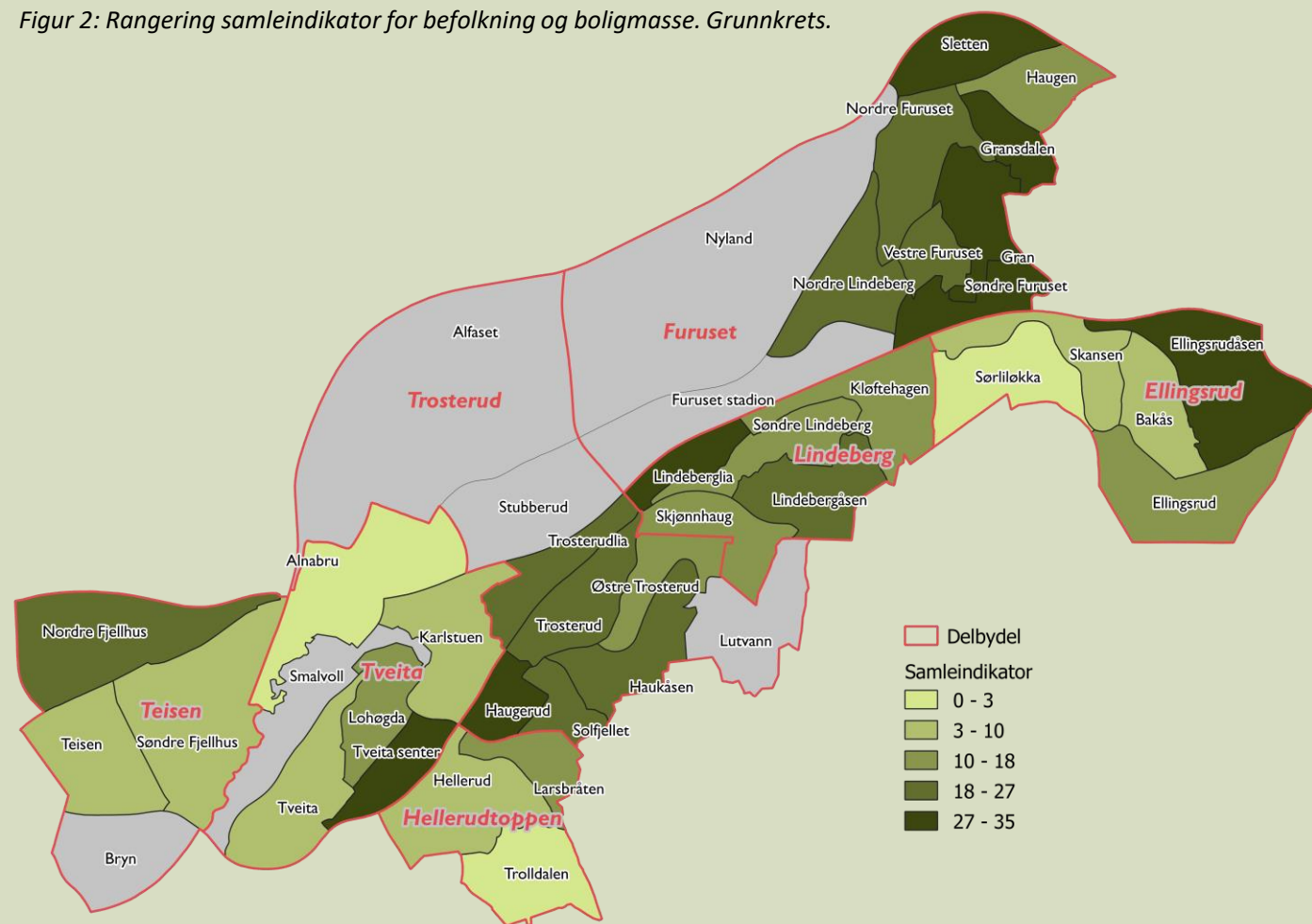
- Andel bosatte under 20 år
- Andel befolkning med landbakgrunn fra Asia, Afrika, Latin-Amerika og Øst-Europa utenfor EU i 2019
- Endring i befolkning med landbakgrunn fra Asia, Afrika, Latin-Amerika og Øst-Europa utenfor EU i perioden 2008-2019
- Andelen bolighenheter som er i blokk, leiegård mv.

De enkelte indikatorene beskrives nærmere i del 2.

På hver av disse indikatorene rangeres grunnkretsene. For eksempel får grunnkretsen med lavest andel bolighenheter i blokk ett poeng, mens grunnkretsen med høyest får 43. I samleindikatoren brukes gjennomsnittet, slik indikatorene er vektet likt og der grunnkretser med gjennomgående høy andel/endring gir høy uttelling på samleindikatoren.

Samleindikatoren kan brukes til å identifisere mulige utsatte områder med utgangspunkt i grunnkretser (merket som mørkegrønt i figur 2). Det er viktig å påpeke at høy andel barn, høy andel befolkning med landbakgrunn annen enn norsk, rask vekst i andel befolkning med annen landbakgrunn enn norsk og høy andel blokkleiligheter ikke i seg selv trenger å tilsi at område eller enkeltpersoner opplever levekårsutfordringer. Indikatoren kan gi grunnlag for nærmere analyser og vurdering av behovet for særlige tiltak.

Figur 2: Rangering samleindikator for befolkning og boligmasse. Grunnkrets.

Kilde: Samfunnsøkonomisk analyse AS, Oslo kommune/SSB
Note: Grunnkretser med få bosatte er utelatt. Gjelder grunnkretsene Bryn, Smalvoll, Stubberud, Lutvann, Alfaset, Furuset stadion, Nyland
01.11.2019

Befolkning og boligmasse

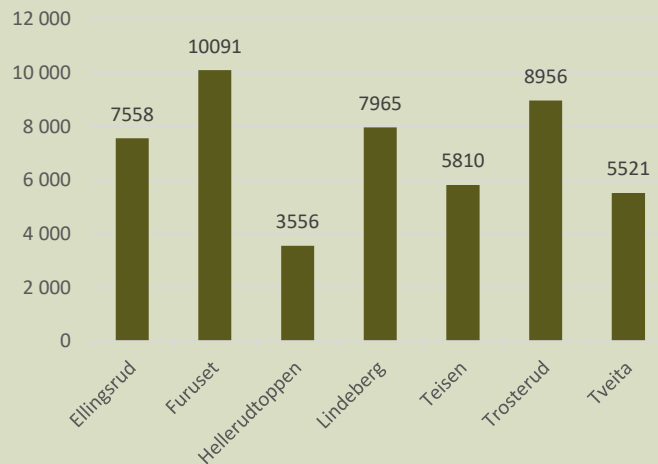
Folketall

Bydel Alna hadde 49 457 innbyggere ved inngangen til 2019, noe som tilsvarer 7,3 prosent av Oslos befolkning.

Bydelen består av 7 delbydeler som igjen er delt opp i 42 grunnkretser. Befolkningen har ikke nødvendigvis et bevisst forhold til hva som er deres delbydel eller grunnkrets. Delbydeler og grunnkretser er geografiske inndelinger som brukes til statistiske formål. Inndelingene sammenfaller ikke med skolekretser, menighetsgrenser og valgkretser.

Målt i folketall er Furuset den største delbydelen (med 10 091 bosatte) og Hellerudtoppen den minste delbydelen (med 3556 bosatte).

Figur 3: Befolkning i bydel Alna fordelt på delbydel. 2019

Kilde: Oslo kommune/SSB

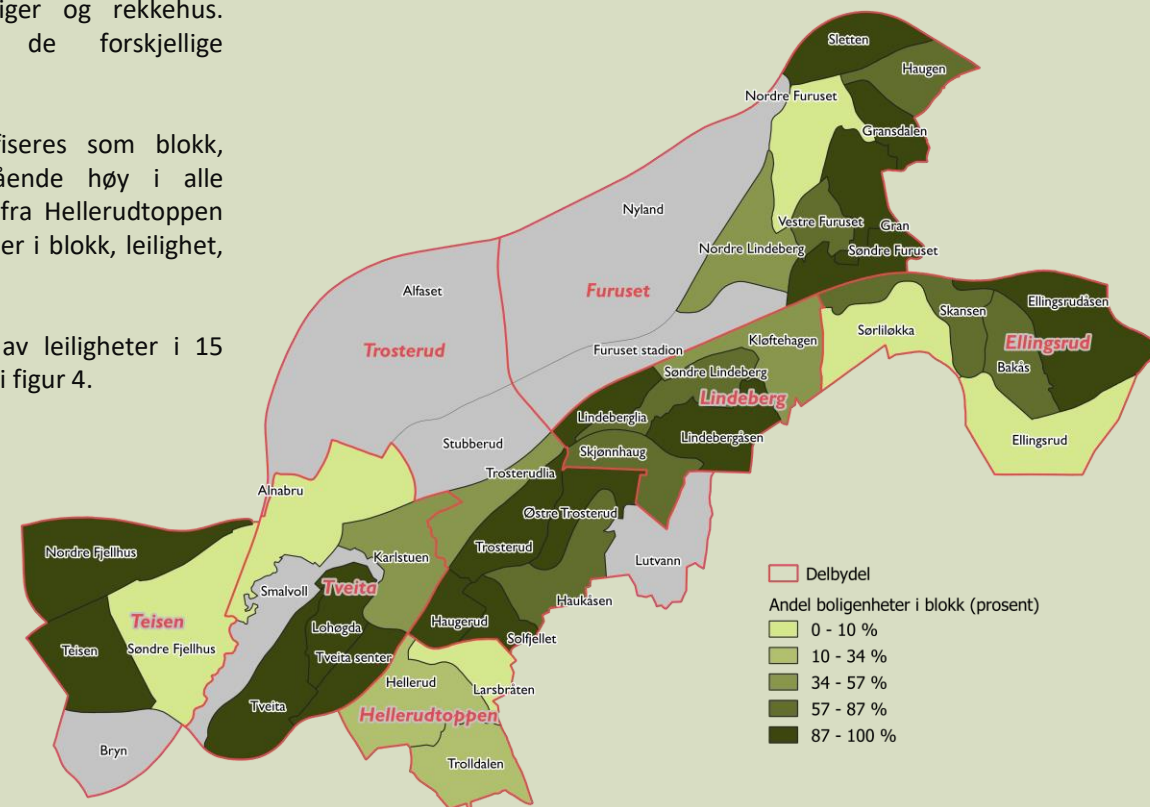
Boligsammensetning

Boligmassen i Bydel Alna består av blokkbebyggelse (ofte sammenkoblet i det som omtales som «drabantbyer»), men også småhusbebyggelse med eneboliger og rekkehus. Boligsammensetningen varierer i de forskjellige delbydelene.

Andelen av boligenheter som klassifiseres som blokk, leilighet, leiegård e.l. er gjennomgående høy i alle delbydeler (over 70 prosent), bortsett fra Hellerudtoppen hvor bare 24 prosent av boligenhetene er i blokk, leilighet, leiegård e.l.

Boligmassen står nesten utelukkende av leiligheter i 15 grunnkretser avmerket som mørkegrønt i figur 4.

Figur 4: Andel av boligmassen som er i blokk, leiegård mv. fordelt på grunnkrets. 2018

Kilde: Samfunnsøkonomisk analyse AS, Oslo kommune/SSB

Note: Grunnkretser med få bosatte er utelatt. Gjelder grunnkretsene Bryn, Smalvoll, Stubberrud, Lutfvann, Alfaset, Furuset stadion, Nyland

01.11.2019

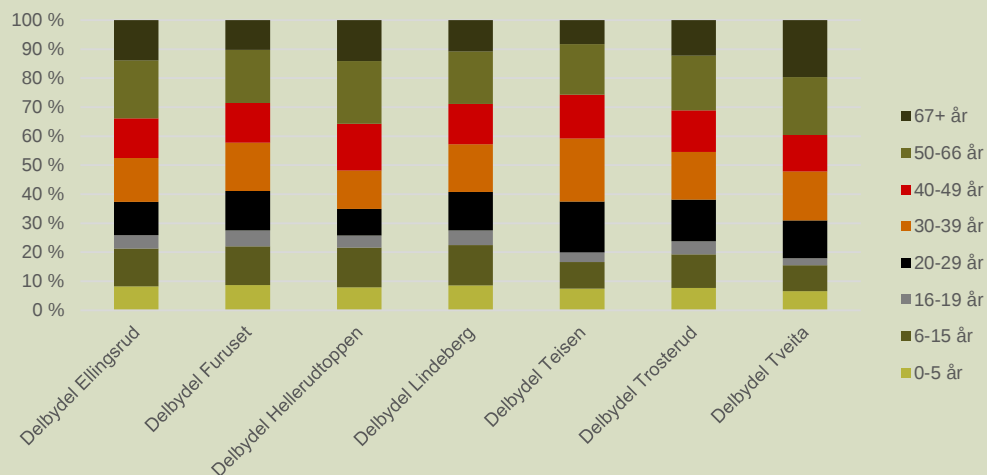
Befolkning og boligmasse

Alderssammensetning

Ikke bare egenskaper ved den enkelte bolig, men også egenskaper ved området er viktige vurderingskriterier når folk skal kjøpe bolig. Det er grunn til å forvente at folks preferanser for boområde varierer med livsfase.

Figur 5 viser den aldersmessige fordelingen i delbydelene. Delbydel Lindeberg fremstår som særlig attraktiv for barnefamilier indikert ved den relativt høye andelen barn og unge i disse delbydelene, mens delbydel Tveita fremstår som særlig attraktiv for eldre indikert ved den relativt høye andelen bosatte over 67 år i denne delbydelen.

Figur 5: Bosatte fordelt på aldersgrupper. 2019.

Barn og unge

Andelen barn og unge (0-20 år) i bydel Alna er relativt høy i alle delbydeler. 25 prosent av bosatte i Bydel Alna er under 20 år, mot 20 prosent totalt for Oslo kommune.

Andelen barn og unge varierer mellom ulike delbydeler og er høyest i delbydelene Lindeberglia, Furuset og Ellingsrudåsen, hvor hhv. 27,5 prosent, 26,9 prosent og 25,9 prosent av de bosatte er under 20 år. Andelen barn og unge er lavest i delbydelene Teisen og Tveita med hhv. 20 og 18 prosent er under 20 år.

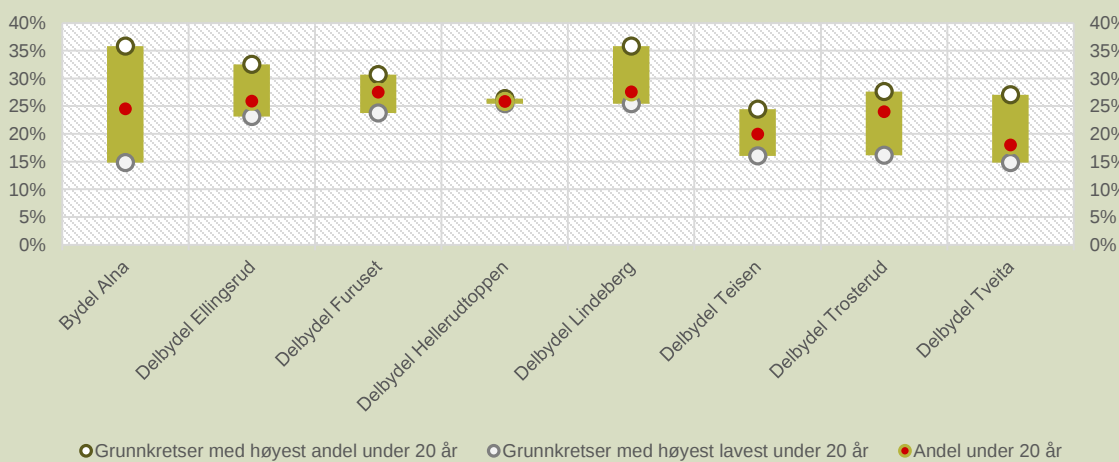
Befolkning og boligmasse

Andelen barn og unge varierer ikke bare mellom ulike delbydeler, men det er også store forskjeller innad i de ulike delbydelene indikert ved andelen barn og unge fordelt på grunnkrets. Figur 5 viser spredningen mellom grunnkretser innad i en delbydel. Spredningen mellom grunnkretser med lavest og høyest andel barn og unge er særlig stor innad i delbydel Lindeberg, Trosterud og Tveita. Spredningen indikerer at boområdene innad i en delbydel kan inneha til dels ulike kvaliteter.

Høy andel barn og unge indikerer at boenhetene og prisnivå er attraktivt for barnefamilier, men også at oppvekstvilkårene oppleves som gode. Vi kan imidlertid ikke utelukke at en høy og eller rask voksende andel barn og unge, i kombinasjon med lav inntekt og svak tilknytning til arbeidsmarkedet eller andre former for utenforskap, kan få betydning for nærmiljøets kvaliteter.

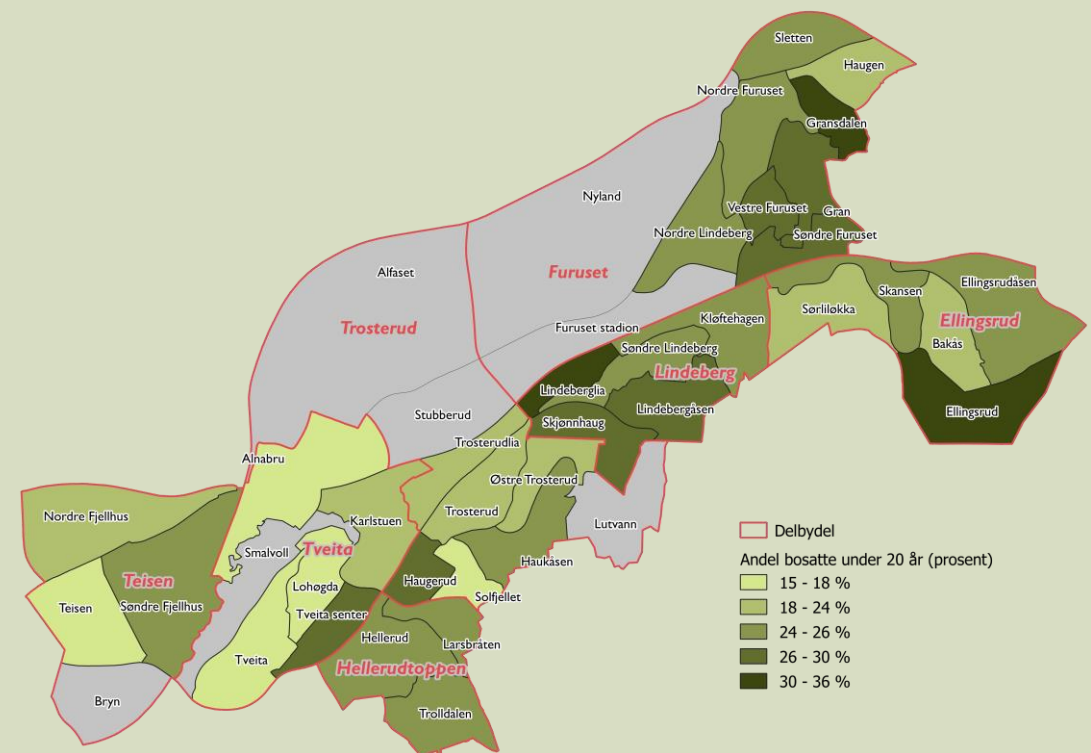
Andelen barn og unge høyest i grunnkretsene Lindeberglia (35,8 prosent) og Ellingsrud (32,5 prosent) og lavest i grunnkretsene Alnabru (15 prosent) og Teisen (16 prosent).

Figur 6: Grunnkretser med lavest og høyest andel bosatte under 20 år innenfor hver delbydel. I prosent.

Kilde: Samfunnsøkonomisk analyse AS, Oslo kommune/SSB

Figur 7: Andel bosatte under 20 år fordelt på grunnkrets. I prosent. 2019.

Kilde: Samfunnsøkonomisk analyse AS, Oslo kommune/SSB
Note: Grunnkretser med få bosatte er utelatt. Gjelder grunnkretsene Bryn, Smalvoll, Stubberud, Lutvann, Alfaset, 01.11.2019 Furuset stadion, Nyland

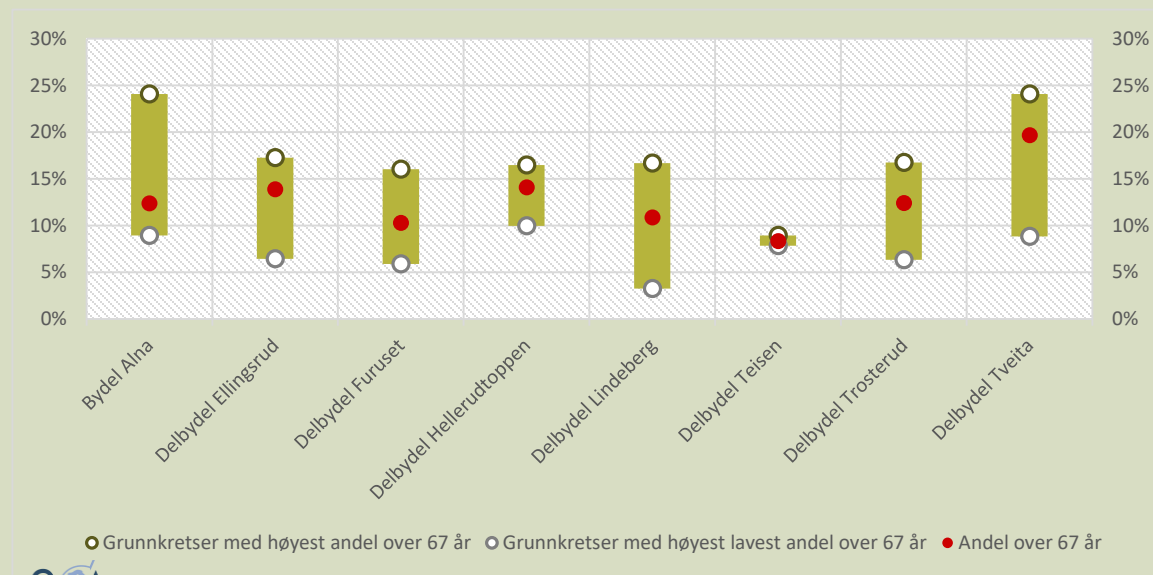
Befolkning og boligmasse

Eldre

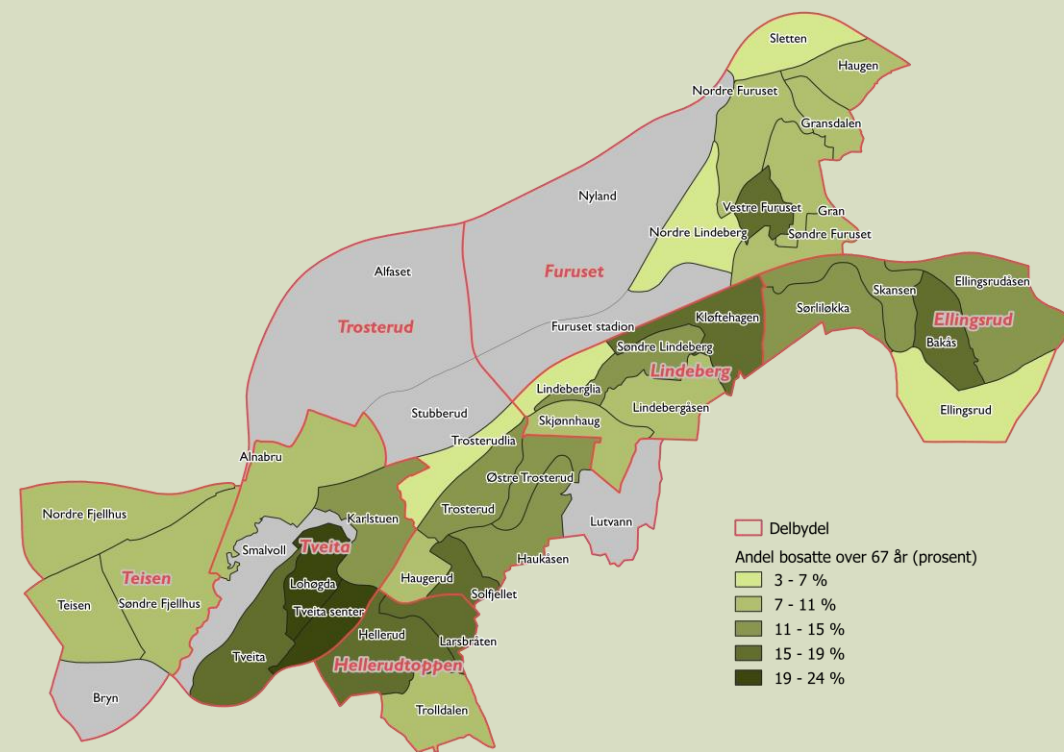
Andelen eldre varierer også mellom de ulike delbydelene, og grunnkretser. Andelen eldre er høyest i delbydelene Tveita og Hellerudtoppen, men også for eldre er det til dels store lokale variasjoner. Både boligmassen, lokalisering av sykehjem og andre omsorgsinstitusjoner, kvaliteter i nærmiljøet og økonomi vil kunne ha betydning. Høy andel eldre indikerer at området er attraktivt for denne befolkningsgruppen. Vi kan imidlertid ikke utelukke at en høy og eller rask voksende andel eldre, i kombinasjon med lav inntekt og aleneboerskap, også kan tilsa at flere mennesker innad i et område opplever utenforskap og ensomhet.

Vi anser andel eldre som svakere koblet til delprogrammets mål og følgelig ikke inkludert andel eldre som en indikator i notatets del 1.

Figur 8: Grunnkretser med lavest og høyest andel bosatte over 67 år innenfor hver delbydel. I prosent.

Figur 9: Andel bosatte over 67 år. Per grunnkrets. I prosent. 2019.

Kilde: Samfunnsøkonomisk analyse AS, Oslo kommune/SSB
Note: Grunnkretser med få bosatte er utelatt. Gjelder grunnkretsene Bryn, Smalvoll, Stubberud, Lutvann, Alfaset, Furuset stadion, Nyland

Befolkning og boligmasse

Landbakgrunn

Oslo har mange innvandrere, og andelen med innvandrerbakgrunn er høyere i noen bydeler enn i andre. Andelen innvandrere er høyere i Bydel Alna (54 prosent) enn totalt for Oslo kommune (33 prosent).

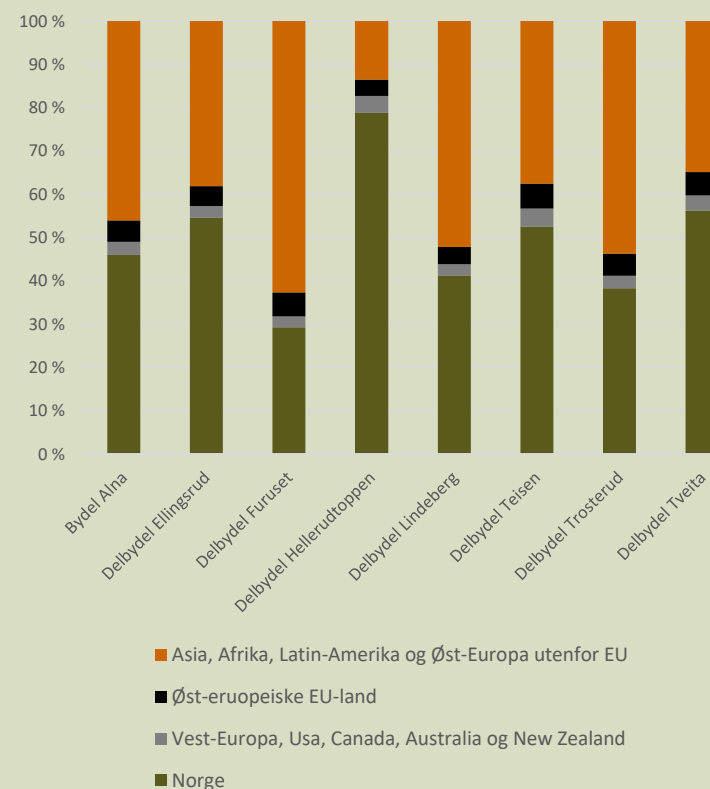
«Innvandrerbefolkningen» omfatter innvandrere og personer som er født i utlandet av to utenlandsfødte foreldre og fire utenlandsfødte besteforeldre. «Landbakgrunn» for innvandrere er vanligvis fødeland. For norskfødte er dette foreldrenes eventuelle utenlandske fødeland. I tilfelle der foreldrene har ulikt fødeland, er det mors fødeland som gjelder.

I bydel Alna har 46 prosent av de bosatte norsk bakgrunn og like stor andel har bakgrunn fra Asia, Afrika, Latin-Amerika og Øst-Europa utenfor EU. Resterende 8 prosent har bakgrunn fra Øst-europeiske EU-land (5 prosent) og Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand (3 prosent).

Andelen bosatte med annen landbakgrunn enn norsk er høyest i delbydelene Trosterud (62 prosent), Lindeberg (59 prosent) og Furuset (59 prosent). Dette er også delbydelene med lavest gjennomsnittlig bruttoinntekt og flest som bor trangt.

Andelen med norsk landbakgrunn er høyest i delbydel Hellerudtoppen. Hellerudtoppen er som tidligere nevnt også delbydelen med flest eneboliger, tomannsboliger og rekkehus, og som vi kommer tilbake til senere også delbydelen med høyest gjennomsnittlig bruttoinntekt.

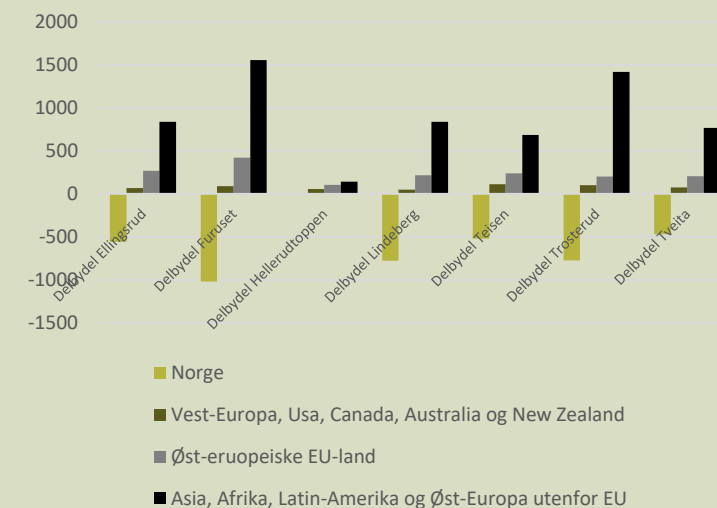
Figur 10: Befolkning. Fordelt etter landbakgrunn. 2019

I bydel Alna har det vært en relativt sterk vekst i bosatte som har en annen landbakgrunn enn norsk siden 2008. Sterkest vekst har det vært for bosatte med landbakgrunn fra Øst-europeiske EU-land (10,8 prosent per år i løpet av perioden), men målt i absolutte tall er veksten sterkest blant bosatte med landbakgrunn fra Asia, Afrika, Latin-Amerika og Øst-Europa utenfor EU (6 243 flere bosatte 2019 enn i 2008).

I perioden 2008 til 2019 har det vært en nedgang i bosatte i bydelen med norsk landbakgrunn både målt i antall og andel.

Figur 11: Befolkning. Fordelt etter landbakgrunn. Endring i antall bosatte fra 2008-2019.

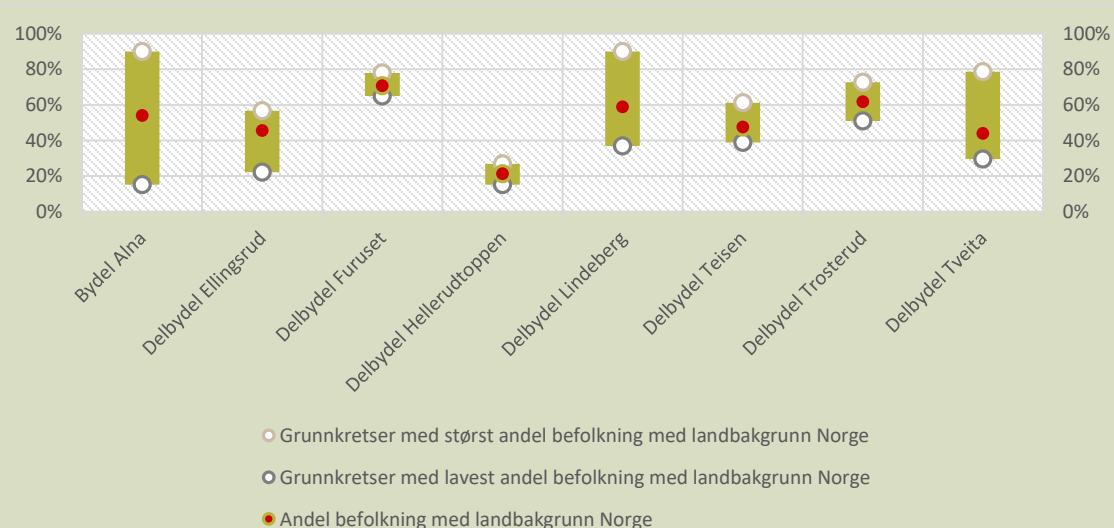
Befolkning og boligmasse

Landbakgrunn

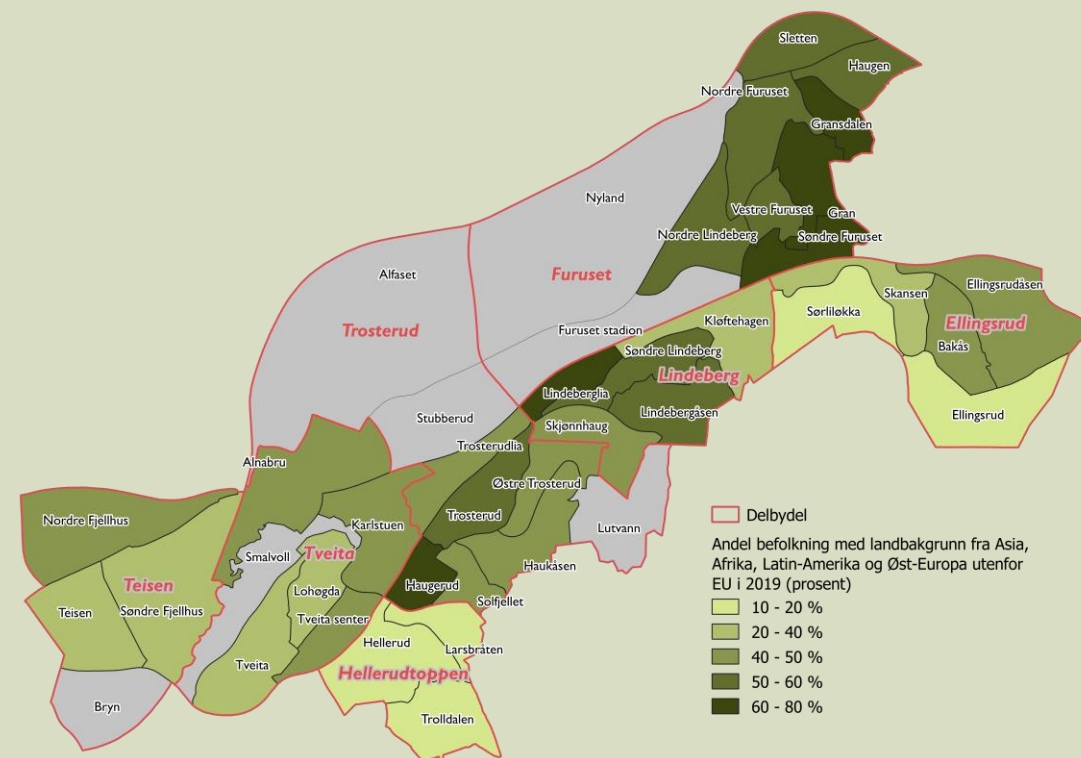
Andelen av befolkningen som har en annen landbakgrunn enn norsk er gjennomgående høy i alle grunnkretsene i Furuset og Trosterud og gjennomgående lav i grunnkretsene i Hellerudtoppen. For delbydel Lindeberg, delbydel Ellingsrud og delbydel Tveita er det store lokale forskjeller.

Andelen med annen landbruk enn norsk er høyest i grunnkretsene Lindeberglia (90 prosent), Alnabru (79 prosent), Søndre Furuset (78 prosent) og Gran (76 prosent).

Figur 12: Grunnkretser med lavest og høyest andel bosatte med annen landbakgrunn enn norsk. I prosent.

Figur 13: Andel bosatte med landbakgrunn fra Asia, Afrika, Latin-Amerika og Øst-Europa utenfor EU. Per grunnkrets. I prosent. 2019.

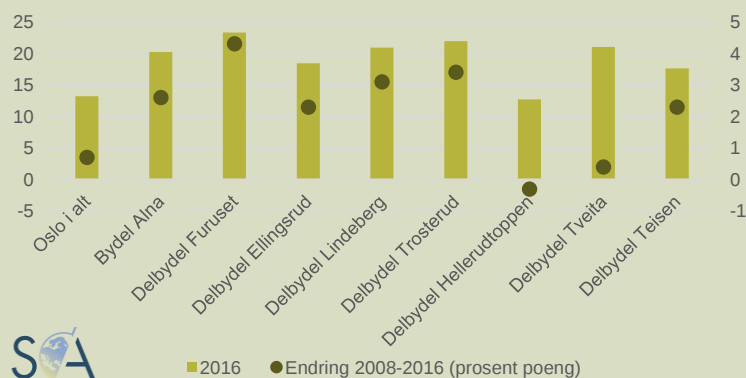
Befolkning og boligmasse

Funksjonsevne

Redusert funksjonsevne er definert som de med nedsatt arbeidsevne, i tillegg til de som mottar sykepenger eller uførepensjon. Nedsatt arbeidsevne omfatter personer som på grunn av sykdom, skade eller andre hindringer har behov for ekstra oppfølging fra NAV for å få eller beholde arbeid.

I 2016 hadde 20,2 prosent av de bosatte i bydel Alna redusert funksjonsevne. Andelen er høyere enn i Oslo samlet sett (13,2 prosent). Delbydel Furuset har den høyeste andelen bosatt med nedsatt funksjonsevne. Furuset er også delbydelen som har hatt den sterkeste veksten i andelen bosatte med funksjonsevne, opp fra 19 prosent i 2008. Andelen bosatte med nedsatt funksjonsevne er lavest i delbydelen Hellerudtoppen.

Figur 14: Andel personer i alderen 16 til 66 år med nedsatt funksjonsevne. Oslo, bydel Alna og per delbydel. Som andel av bosatte (venstre akse) og endring i prosent poeng siden 2008 (høyre akse)

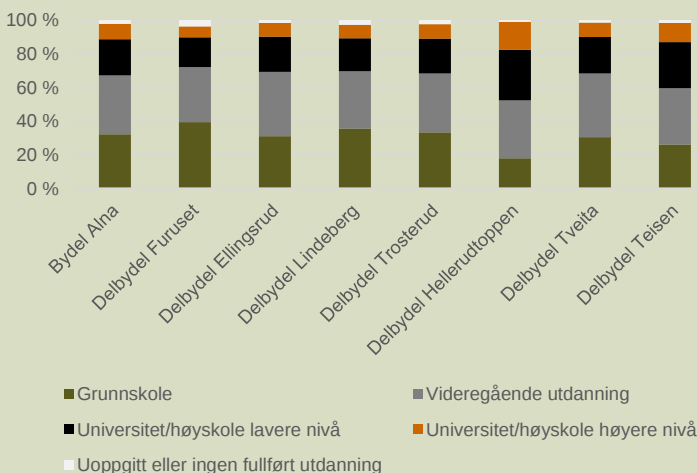
Kilde: Samfunnsøkonomisk analyse AS, Oslo kommune/SSB

Utdannelse

21 prosent av de bosatte i bydel Alna har høyere utdanning (fra universitet og eller høyskole). Tilsvarende tall for Oslo er 50 prosent. 35 prosent av de bosatte i bydelen har videregående skole som sitt høyeste nivå, mens 32 prosent har grunnskole som sitt høyeste nivå. Utdanningsnivået er lavest i delbydel Furuset og høyest i delbydel Hellerudtoppen.

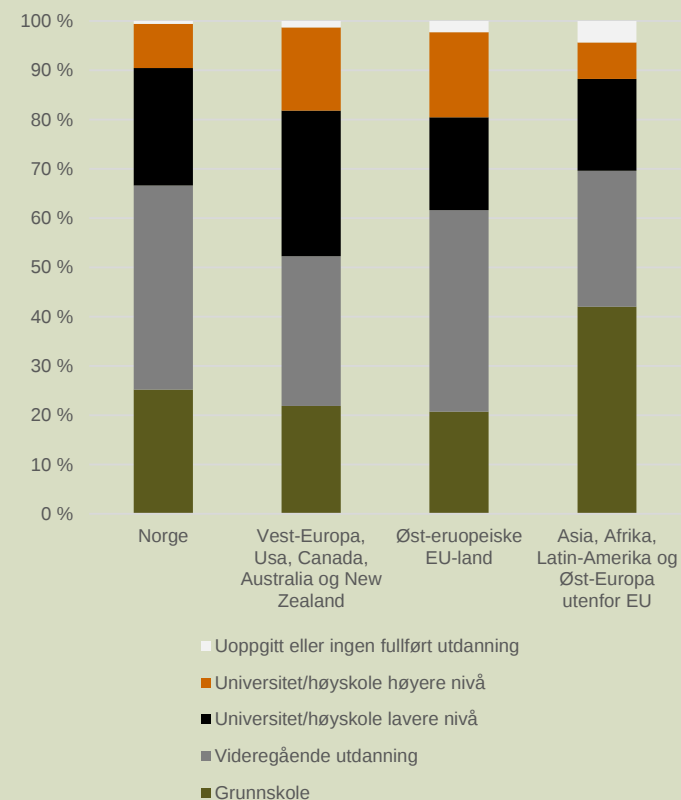
I Bydel Alna er utdanningsnivået generelt lavere blant beboere med landbakgrunn fra Asia, Afrika, Latin-Amerika og Øst-Europa utenfor EU.

Figur 15: Befolkningen 16+ år etter utdanningsnivå og delbydel. Etter høyeste fullførte nivå. 2017

Kilde: Samfunnsøkonomisk analyse AS, Oslo kommune/SSB

Figur 16: Befolkningen 16+ år etter utdanningsnivå og landbakgrunn. 2017

Kilde: Samfunnsøkonomisk analyse AS, Oslo kommune/SSB

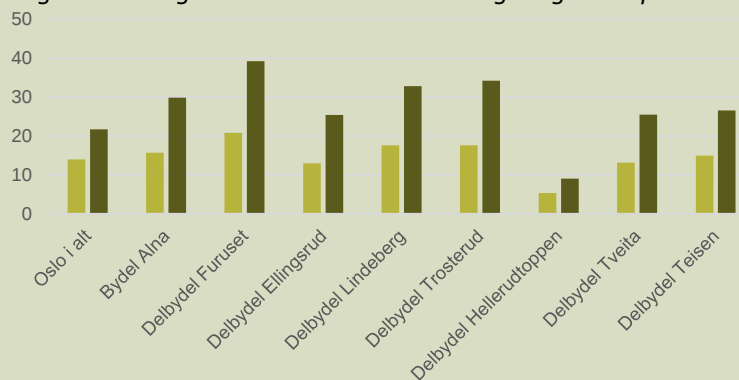
Levekår

Trangboddhet

Husholdninger regnes som trangbodd dersom: 1. Antall rom i boligen er mindre enn antall personer eller én person bor på ett rom, og 2. Antall kvadratmeter (p-areal) er under 25 kvm per person. I tilfeller hvor det mangler opplysninger om antall rom eller p-areal, vil husholdninger regnes som trangbodde dersom en av de to betingelsene er oppfylt. Statistikken inkluderer studenter bosatt i Oslo. Studenter bor ofte trangt, noe som gir utslag i statistikken for delbydeler med mange studentboliger.

I Bydel Alna er andelen som bor trangbodd høyest i delbydel Furuset, etterfulgt av delbydelene Trosterud og Lindeberg. Det er særlig i områder med mange blokkleiligheter og store familier (og lavt antall aleneboende) at andelen trangbodde husholdninger er stor. Andelen som bor trangbodd er lavest i delbydel Hellerudtoppen.

Figur 17. Trangboddhet. Andel husholdninger og andel personer

Trangboddhet, andel husholdninger Trangboddhet, andel personer

Kilde: Samfunnsøkonomisk analyse AS, Oslo kommune/SSB

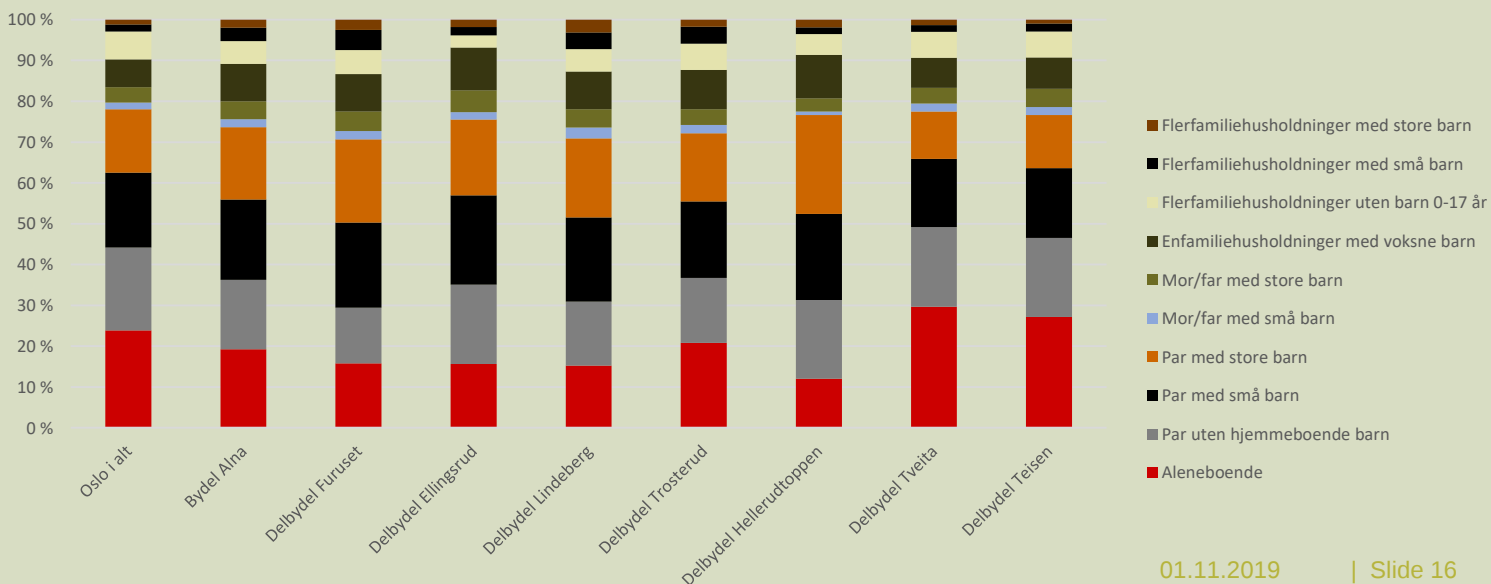
Aleneboende

Stadig flere mennesker bor alene, noe som blant annet skyldes demografiske endringer, sentralisering, endringer i samlivsformer og at flere tar lengre utdanning. Det å bo alene kan være selvvalgt og ikke ha betydning for den enkeltes sosiale omgang og deltagelse i nærmiljø. Likevel kan det også tenkes aleneboende opplever større grad av ensomhet og sosialt utenforskap.

Andelen personer som bor alene (i alenehusholdninger) er lavere i Bydel Alna enn i Oslo som helhet (19 prosent mot 24 prosent), noe vi forventer at følger av at andelen barn og unge i bydelen er relativt høy og andelen eldre er relativt lav. At andelen som bor alene er noe høyere enn i Oslo for øvrig kan også ha sammenheng med andre forhold, som boligmasse og familiemønstre.

Det er imidlertid store forskjeller innad i bydelen. Lavest er andelen aleneboende i delbydel Hellerudtoppen, som har liten andel leiligheter, og høyest er andelen på Tveita og Teisen, som også er de tre delbydelene med høyest andel bosatte over 67 år.

Figur 18. Bosatte etter husholdningstype. 2018

01.11.2019

| Slide 16

Kilde: Samfunnsøkonomisk analyse AS, Oslo kommune/SSB

Levekår

Inntekt

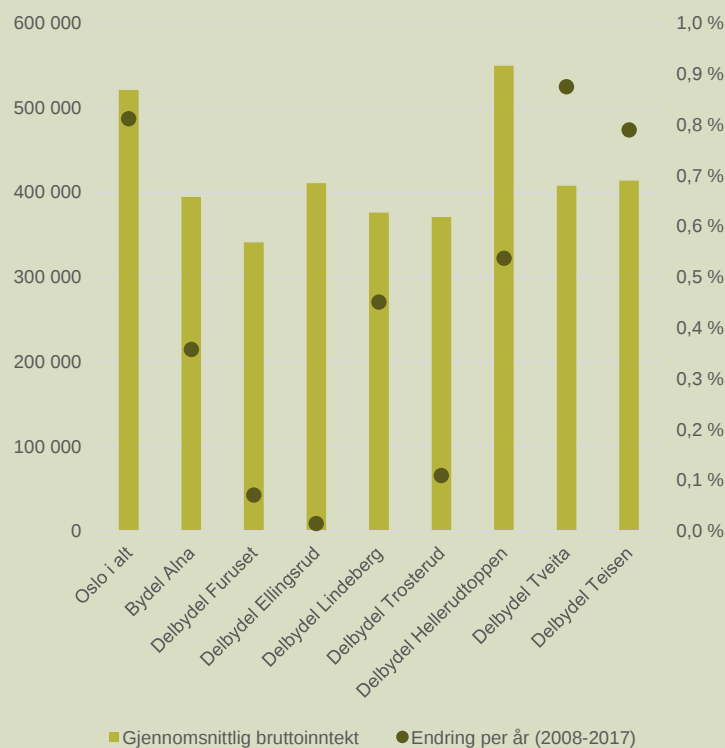
Gjennomsnittlig bruttoinntekt er 75 prosent lavere i bydel Alna enn i Oslo kommune som helhet, og lavest i delbydelen Furuset etterfulgt av Lindeberg og Trosterud.

Gjennomsnittlig bruttoinntekt er høyest i delbydelen Hellerudtoppen. Hellerudtoppen er også delbydelen med høyest andel sysselsatte (regnet som antall sysselsatte per antall bosatte i alderen 20-67 år).

Gjennomsnittlig bruttoinntekt for beboere i delbydel Furuset var om lag 65 prosent av gjennomsnittlig inntekt i Oslo kommune. At inntekten er relativt sett lavere i delbydel Furuset er ikke uventet ettersom vi også finner at utdanningsnivået og andel sysselsatte (målt som antall sysselsatte etter bosted per bosatt mellom 20-67 år) er lavest i denne bydelen. Delbydelen har også flest innbyggere med redusert funksjonsevne, høyest andel helt arbeidsledige og høyest andel husholdninger som mottar mer enn halvparten av sin inntekt som overføring fra staten.

Ser man på utviklingen over tid, så har andelen husholdninger som mottar mer enn halvparten av inntekten fra overføringer også økt mest i delbydel Furuset, men det har også vært en økning i delbydelene Lindeberg, Ellingsrud og Trosterud.

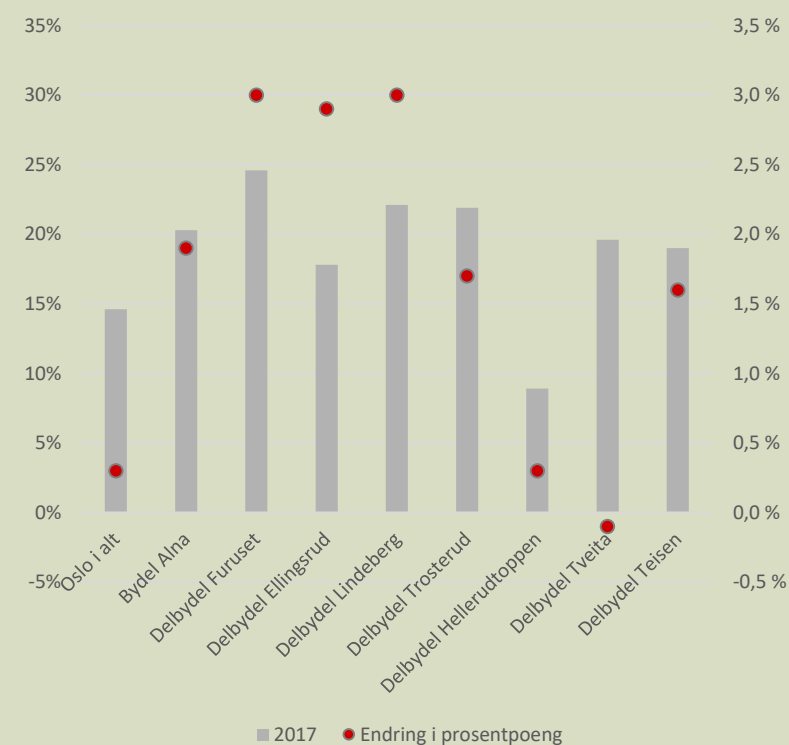
Figur 19: Gjennomsnittlig bruttoinntekt. Oslo, Bydel Alna, og delbydelene. I NOK i 2017 (venstre akse) og endring i reelle inntekter i perioden 2008-2017 (høyre akse)

Kilde: Samfunnsøkonomisk analyse AS, Oslo kommune/SSB

Note: Bruttoinntekt omfatter lønnsinntekter, næringsinntekter, pensjoner og kapitalinntekter. Almennlig inntekt er inntekt etter særfradrag og beregningsgrunnlag for kommune-, fylkes- og fellesskatt.

Figur 20: Husholdninger hvor over halvparten av inntekten kommer fra overføringer. I prosent i 2017 (venstre akse) og endring i prosentpoeng fra 2008 (høyre akse)

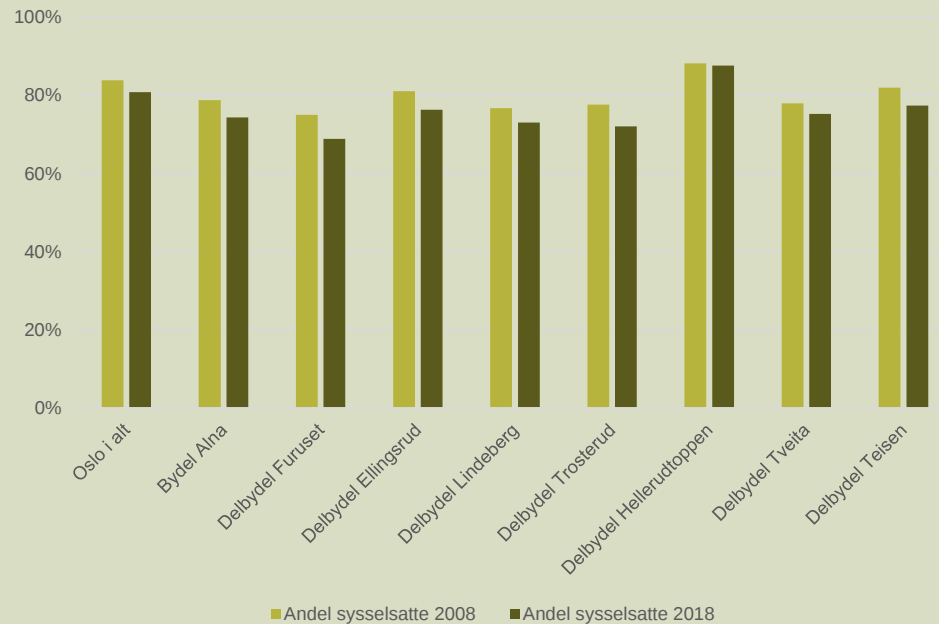
Kilde: Samfunnsøkonomisk analyse AS, Oslo kommune/SSB

Note: Husholdninger med personer over 67 år og studenthusholdninger er utelatt av statistikken.

Offentlige overføringer defineres som sosialhjelp, dagpenger ved arbeidsledighet, bostøtte, ytelser fra folketrygden, grunn- og hjelpestønad, barnetrygd inkl. småbarnstillegg, engangsstønad ved fødsel, fødsels- og adopsjonspenger, kontantstøtte, skattefri stønad til barnetilsyn, utdanningsstønad for enslige forsørgere, studiestipend, sykepenger, individstønad, introduksjonsstønad, kvalifiseringsstønad mm.

Levekår

Figur 20: Estimert andel av befolkningen som er sysselsatt. 2008 og 2018

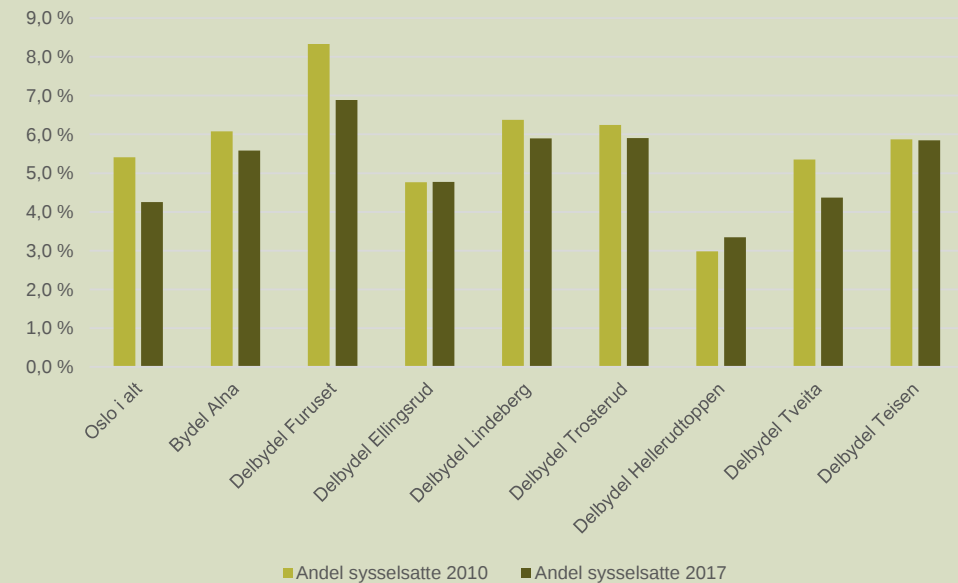

Kilde: Samfunnsøkonomisk analyse AS, Oslo kommune/SSB

Note: Statistikken for sysselsatte følger aldersgruppen 15-67, mens SØA har koblet til folketall i alderen 16-67.

En sysselsatt er her definert som enten lønnstaker eller selvstendig næringsdrivende. En lønnstaker er en som har utført inntektsgivende arbeid av minst én times varighet i løpet av referanseuken.

Figur 21: Estimert andel av befolkningen som er helt ledige. 2010 og 2017

Kilde: Samfunnsøkonomisk analyse AS, Oslo kommune/SSB

Note: Statistikken for sysselsatte følger aldersgruppen 15-67, mens SØA har koblet til folketall i alderen 16-67. Helt arbeidsledige dekker arbeidsføre personer som søker inntektsgivende arbeid ved NAV og ellers er disponible for det arbeidet som søkes og som har vært uten inntektsgivende arbeid de siste to ukene, ordinære tiltaksdeltakere er arbeidssøkere som på referansetidspunktet deltar i et tiltak rettet mot ordinære arbeidssøkere, og personer med nedsatt arbeidsevne på tiltak er yrkeshemmede som deltar i tiltak utenom det som kalles "yrkesrettet attføring".

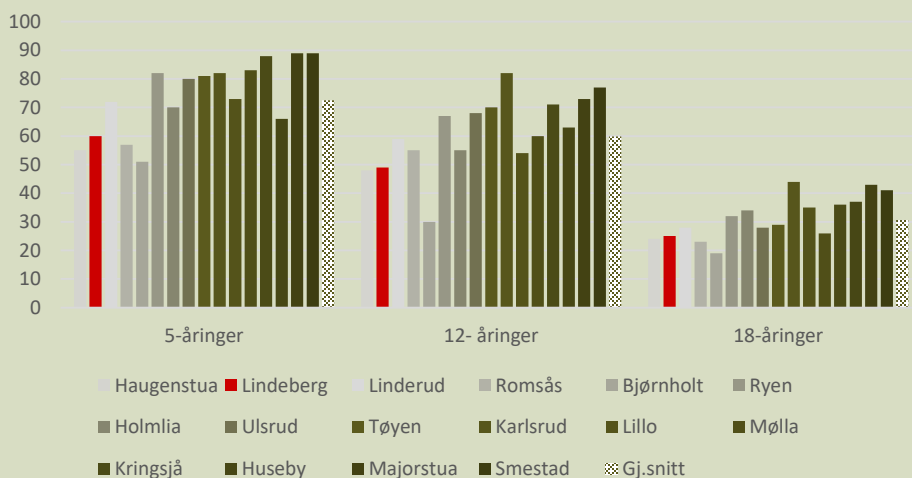
Levekår

Tannhelse barn og unge

Generelt er tannhelsen i Norge god, men dårlig tannhelse blant barn og unge er et problem for den det gjelder. Dårlig tannhelse kan også indikere mer generelle levekårs- og omsorgsutfordringer. Den kommunale tannhelsetjenesten i Oslo skal gi barn og ungdom tilbud om forebygging og behandling av tann- og munnsykdommer og tannskader.

Det er to offentlige tannklinikker i Bydel Alna: Lindeberg tannklinikk og Haukåsen skole tannklinikk. Bare førstnevnte er med i måling på tannhelse rapportert i Oslo kommunes statistikkbank. Tannhelsen målt som andel barn med feilfrie tenner ligger litt under gjennomsnittet av målingene for de ulike tannklinikkene (ikke justert for befolkningsstørrelse).

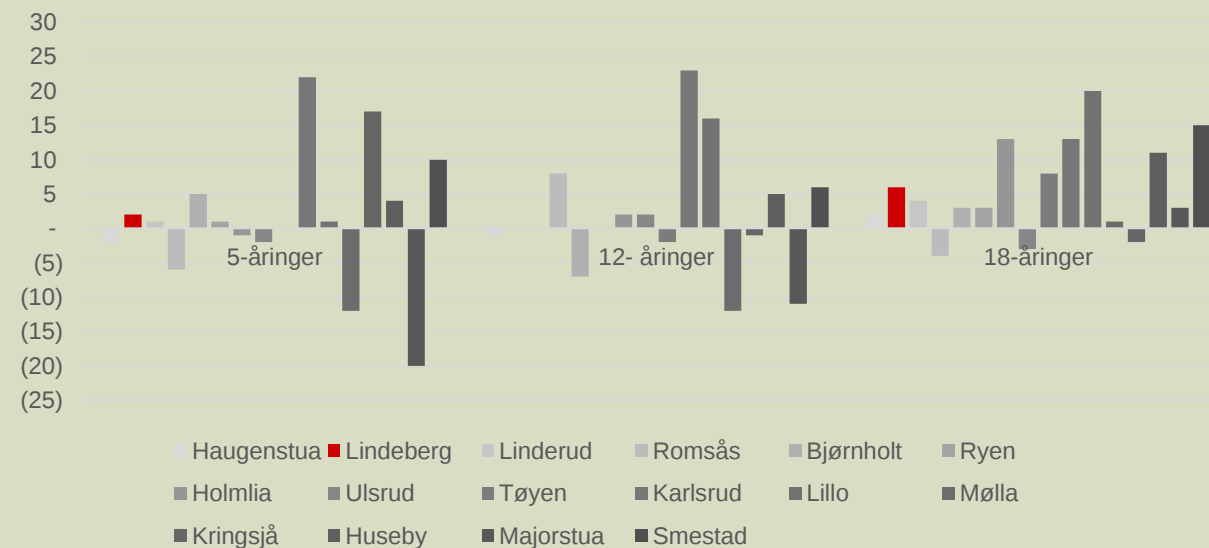
Figur 22: Andel undersøke barn med bare friske tenner. Fordel på alder. 2017.

I løpet av perioden 2014-2017 har det vært en positiv utvikling hva gjelder tannhelse i Bydel Alna, indikert ved endring i prosentpoeng fra 2014 til 2018 ved Lindeberg tannklinikk for 5-åringer og 18-åringer. Tilgjengelig data viser ingen endring for 12-åringer.

Den positive utviklingen kan tilskrives forebyggende arbeid i familiene og tannhelsetjenesten, men Helsedirektoratet peker også på andre tolkningsutfordringer. For eksempel kan det være skjevheter i utvalget som følge av at de som ikke møter til kontroll også kan være de med dårligst tannhelse.

Figur 23: Andel undersøke barn med bare friske tenner. Fordel på alder. Endring i prosent poeng mellom 2014 og 2017.

Nærmiljø

Befolkningsutviklingen

Folketallet i Bydel Alna har vokst med 9,8 prosent siden 2008, noe som tilsvarer 0,8 prosent per år frem mot 2019. Befolkningsveksten er noe lavere enn i Oslo som helhet (1,8 prosent pr år i perioden 2008-2019).

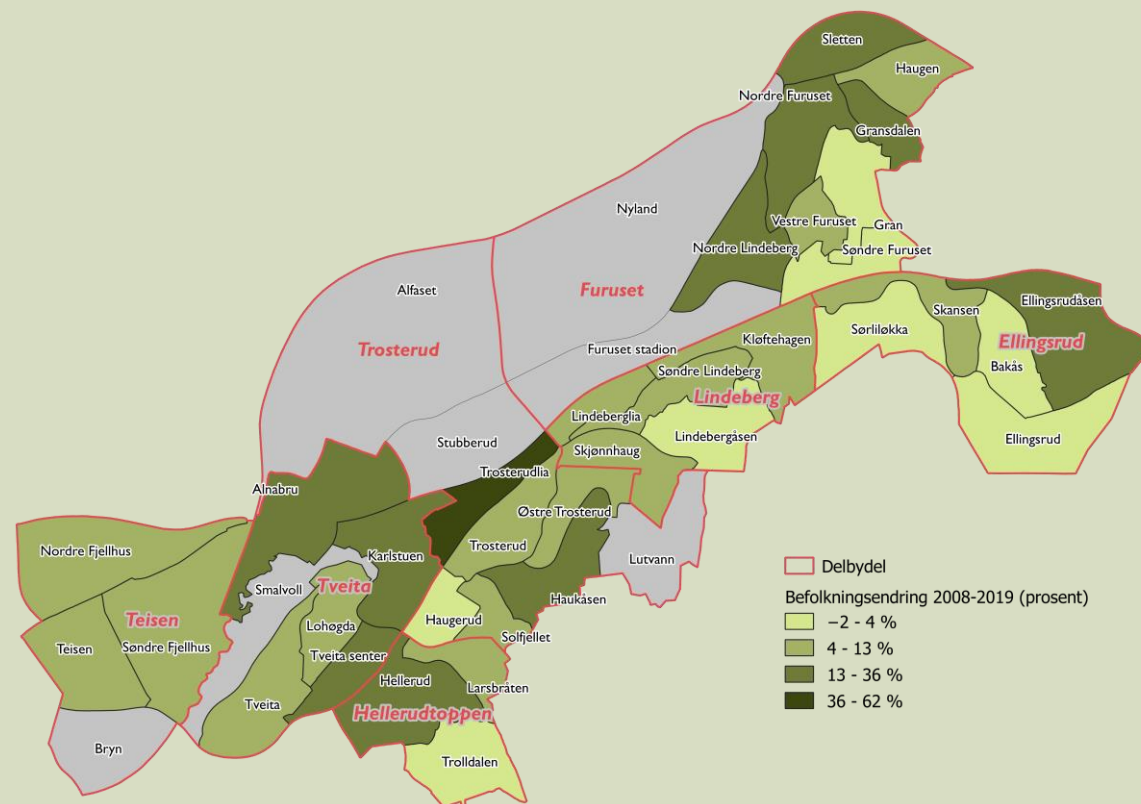
Vekst i folketall betraktes gjerne som en indikator på et områdes attraktivitet. Ferdigstillelse av større boligprosjekter kan føre til relativt rask og stor vekst i enkeltområder.

Folketallet har økt i alle delbydeler i perioden, men mest i delbydel Furuset, Trosterud og Tveita. Og minst i delbydel (og grunnkrets) Ellingsrud og delbydel Lindeberg. Dette er også delbydelene hvor folketallet har falt siste år (2018-2019).

Figur 24: Befolkningsendring per år. Per delbydel og samlet for Bydel Alna. Siste år (søyler) og siden 2008 (prikk)

Figur 25: Befolkningsendring. Per grunnkrets. I prosent per år. 2008-2019.

Nærmiljø

Boligpriser

Boligprisene bestemmes i markedet, og prisnivå og utvikling gjenspeiler både den enkelte boligens kvaliteter, men også kvaliteter i nærmiljøet.

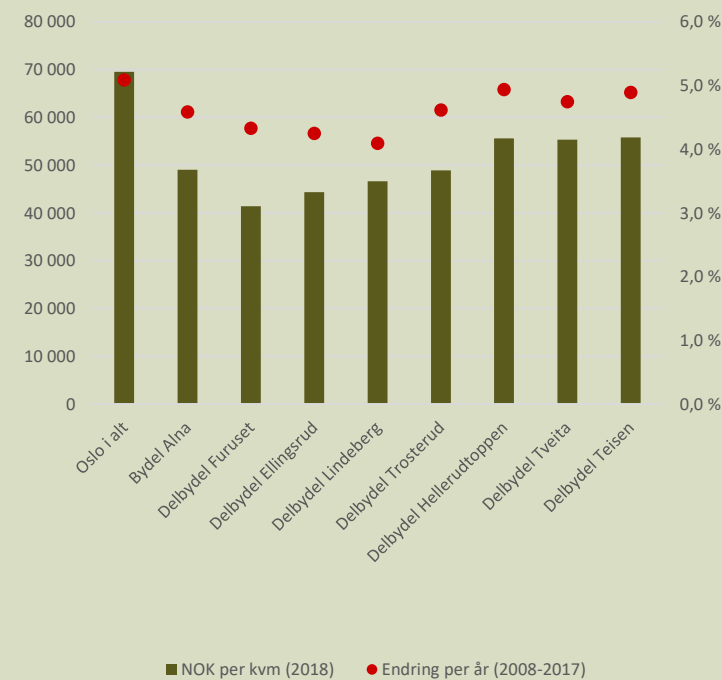
Boligprisstatistikken i Oslo kommune sin statistikkbank er utarbeidet av SSB og basert på FINN.no sitt prisregister over omsatte boliger. I tillegg supplerer SSB boligomsetningene med egne data. Pris er kjøpesummen oppgitt i kjøpekontrakten. For borettslagsboliger er både innskudd og andel av fellesgjeld inkludert i prisen.

Arealbegrepet som benyttes i statistikken er P-ROM. P-ROM måles som bruksarealet innenfor boligens omsluttende vegger minus boder, tekniske rom, garasje, felles trapperom og liknende.

Prisnivået er jevnt over lavere i Bydel Alna enn i Oslo kommune som helhet (om lag 71 prosent av nivået i Oslo samlet sett), men noe ujevnt fordelt. Lavest er boligprisene i delbydel Furuset, Ellingsrud, Lindeberg og Trosterud. På Furuset er kvadratmeterprisen 75 prosent av prisen i delbydelene med høyest kvadratmeterpris (Hellerudtoppen, Tveita og Teisen) og om lag 60 prosent av gjennomsnittlig kvadratmeterprisen i Oslo i alt.

Prisutviklingen over tid følger samme trend som for Oslo i alt. Prisveksten vært noe sterkere i delbydelene med de høyeste prisene, og lavest i delbydelene med lavest pris. Selv om forskjellene er små og varierer på årlig basis, så indikerer tallene at forskjellene i attraktivitet øker. Prisene falt i alle delbydeler i løpet av 2018 (som for Oslo i alt).

Figur 26: Pris per kvadratmeter i 2018 i NOK (venstre akse), og prosentvis endring per år i perioden 2008-2017 (høyre akse)

Kilde: Samfunnsøkonomisk analyse AS, Oslo kommune/SSB
Note: prosentvis endring per år i reelle priser

Nærmiljø

Arbeidsplasser

Om lag 30 500 sysselsatte hadde sin arbeidsplass i Bydel Alna i 2016, noe som svarer til 6,7 prosent av alle sysselsatte i Oslo. Arbeidsplassene (målt som antall sysselsatte etter arbeidssted) er spredt ut i hele bydelen, men særlig konsentrert om seks grunnkretser – Bryn, Alfaset, Nyland, Søndre og Nordre Fjellhus og Alnabru. Om lag 60 prosent av alle arbeidsplasser i bydelen er lokalisert i disse grunnkretsene.

Tilstedeværelse av arbeidsplasser i privat og offentlig sektor gir arbeidsmuligheter til de som bor i og utenfor bydelen, og at det er tilbud av varer og tjenester i nærmiljøet.

Siden 2008 har veksten i arbeidsplasser i Bydel Alna (0,6 prosent vekst per år) ligget noe under veksten i Oslo samlet sett (0,7 prosent vekst per år). Det har vært en vekst i antall arbeidsplasser i bydeler og grunnkretser som har mange arbeidsplasser fra arbeidsplasser fra før. For grunnkretser med få arbeidsplasser er det store variasjoner. Siden antall arbeidsplasser er lavt, kan en relativt liten vekst i antall nye arbeidsplasser gi store utslag målt i prosentvis endringer.

Vi anser næringsaktivitet som svakere koblet til delprogrammets mål, og følgelig er ikke sysselsetting etter arbeidssted inkludert som en indikator i notatets del 1.

Figur 27: Antall arbeidsplasser i grunnkretser med flere enn 100 arbeidsplasser i 2017 (målt i sysselsatte etter arbeidssted) (venstre akse) og endring per år i perioden 2008-2016 (målt i prosentvis endring per år) (høyre akse).

Nærmiljø

Arealbruk

Arealbruken innad i Bydel Alna følger av både naturgitte forutsetninger og politiske beslutninger (eksempelvis knyttet til lokalisering av transportinfrastruktur og boligbygging). I offentlig statistikk kan arealbruken klassifiseres i henhold til 16 ulike kategorier og slike data er tilgjengelig på delbydelsnivå. Dataene indikerer likheter og forskjeller i tilgangen på idrettsanlegg, kulturtilbud og grøntområder i nærmiljøet.

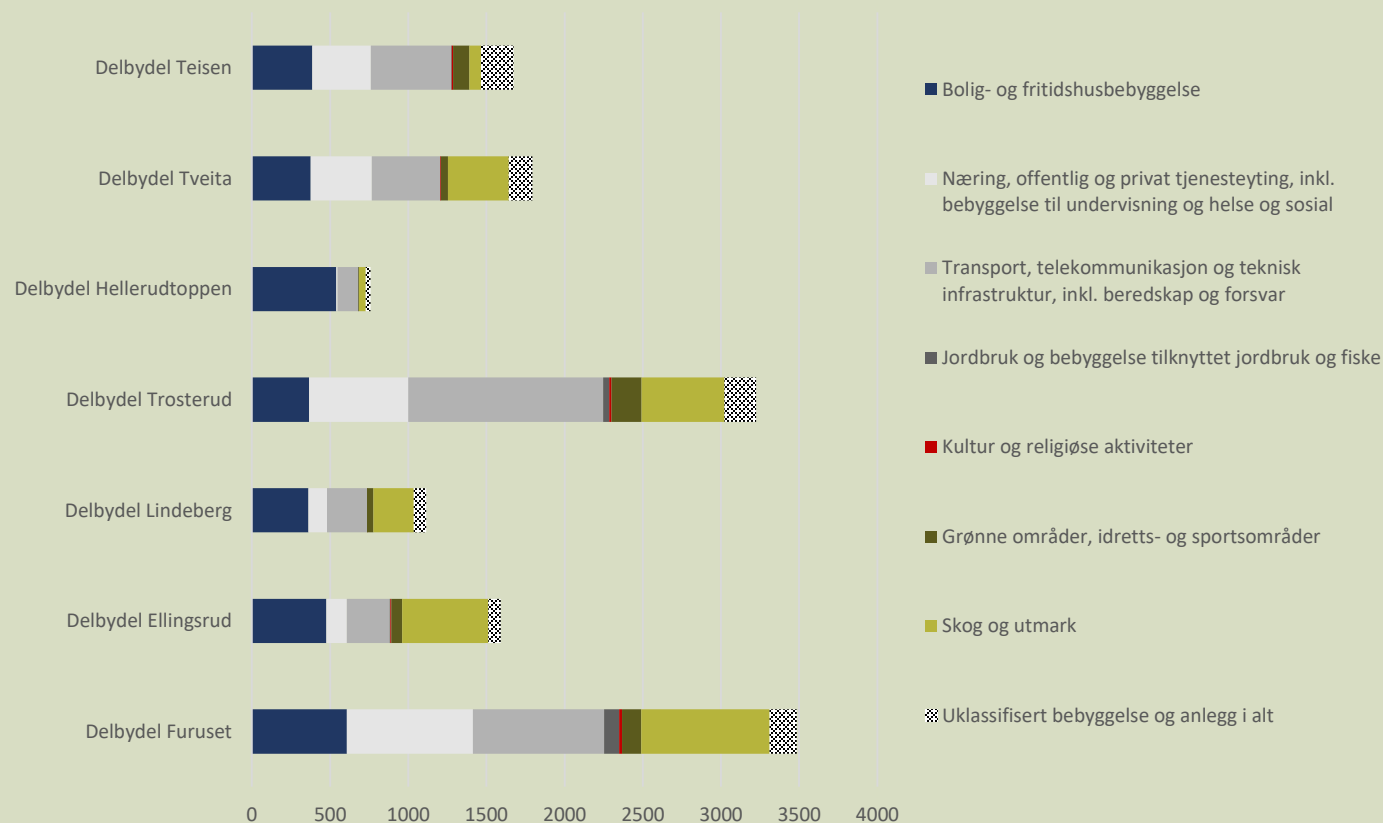
Arealet innad i hver delbydel brukes til flere formål, men arealbruken vil generelt være mer diversifisert i de store delbydelene.

I alle delbydeler er arealer avsatt til boligbygging relativt likt målt i dekar, men som andel av samlet areal er det store forskjeller. I delbydel Hellerudtoppen er 70 prosent av arealet disponert til bolig- og fritidsbebyggelse, mens tilsvarende andel er hhv. 11 prosent og 17 prosent i delbydel Trosterud og Furuset.

Det er store forskjeller mellom delbydelene når det gjelder annen arealbruk. Arealer definert som grønne områder, idretts og sportsområder og skog og utmark er størst i delbydelene Furuset og Trosterud når målt i areal, men i delbydel Ellingsrud når målt i andel av samlet arealbruk.

Arealbruken til næring og offentlig tjenesteyting og jordbruk er størst i delbydel Trosterud målt i areal, men i delbydel Furuset når målt i andel av samlet arealbruk. Trosterud og Furuset er også delbydelene med flest arbeidsplasser.

Figur 28: Arealbruk i delbydeler. 2017.

Kilde: Samfunnsøkonomisk analyse AS, Oslo kommune/SSB

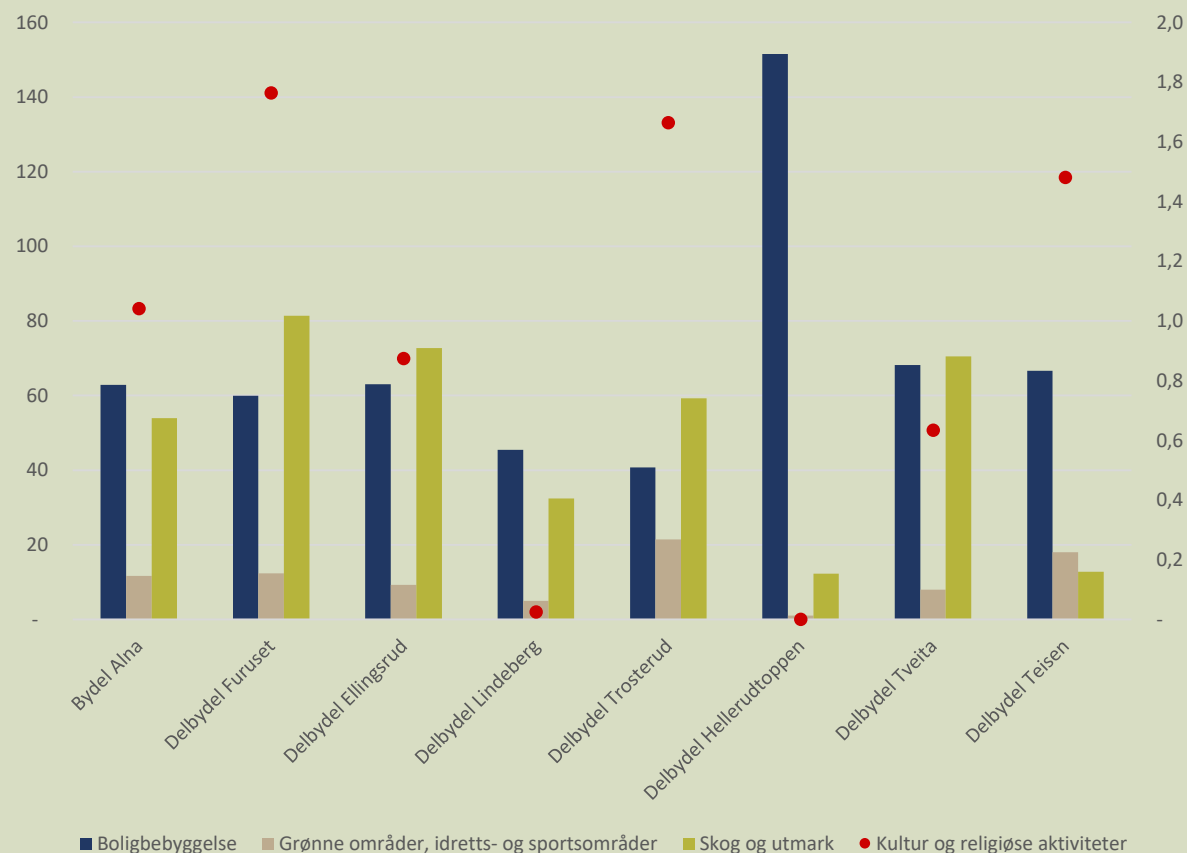
Nærmiljø

Det er som tidligere nevnt store forskjeller på folketallet i de ulike delbydelene. Det kan derfor være særlig interessant å se på arealbruk per innbygger. Arealbruk per innbygger til grønne områder, skog og utmark og kultur indikerer tilbudet av slike «goder» i nærområdet. I figuren er arealbruk per innbygger til kultur og religiøse aktiviteter vist på venstre akse fordi arealbruken er veldig mye lavere enn for øvrige variable.

Antall kvadratmeter til boligbygging per innbygger er mer enn dobbelt så høyt i delbydel Hellerudtoppen som i øvrige delbydeler. Areal til boligbebyggelse per innbygger vil henge tett sammen med boligmassen og være høy i områder med mye blokker og lav i områder med eneboliger og rekkehus (med hager). Areal til boligbygging per innbygger er lavest i delbydel Trosterud.

Arealbruk til kultur og religiøse aktiviteter er høyest i delbydelene Furuset og Trosterud og lavest i delbydel Lindeberg og Hellerudtoppen, mens arealbruk grønne områder, idretts og sports-områder er lavest i delbydel Hellerudtoppen og Lindeberg. Delbydel Hellerudtoppen er desidert lavest når det gjelder skogsområder, men delbydelen er relativt liten i geografisk utstrekning og ligger rett ved markagrensen slik at mange innbyggere likevel har skogen tett på.

Figur 29: Arealbruk i delbydeler per innbygger. 2017.

Avsluttende kommentar

Kartleggingen bør suppleres med lokal kunnskap

Tilgjengelig data tyder på bydels-interne forskjeller i boligmasse og befolkningssammensetning (inntekt, funksjonsevne, utdanningsnivå og landbakgrunn mv). Høyest risiko for levekårsutfordringer er det i delbydelene Furuset, Trosterud og Lindeberg.

Tilgjengelig data peker også på bydels-interne forskjeller når det gjelder kvaliteter ved nærmiljøet, men datagrunnlaget er svakere. En indikator på et områdes attraktivitet er boligpriser. Boligprisene er jevnt over lavere i Bydel Alna enn i Oslo kommune som helhet (om lag 71 prosent av nivået i Oslo samlet sett). Lavest er boligprisene i de delbydelene som også har høyest risiko for levekårsutfordringer, men også i delbydel Ellingsrud.

Statistikk for tilgang på idrettsanlegg, kulturtilbud og grøntområder i nærmiljøet indikerer også bydels-interne forskjeller, men datagrunnlaget gir trolig ikke et godt nok bilde av nærmiljøkvalitetene i de enkelte områdene. Kartleggingen kan legge grunnlaget for utarbeidelse av innspill til videre arbeid med områderettet innsats, men bør etter vår vurdering suppleres med lokal kunnskap.

Ytterligere innhenting av data

For statistikk som er basert på registerdata fra SSB (dvs. fulltellingene på individnivå), men som kun er offentlig tilgjengelig på bydelsnivå skal det i prinsippet være mulig å kjøpe data også på grunnkrets-nivå. Men ved bestillinger av data på et lavt geografisk nivå, vil SSB «prikke» målingene om antall observasjoner er lavt av hensynet til personvernet. Anonymiserte registerdata kan lånes ut i forbindelse med forskningsprosjekter.

Etter vår vurdering kan mer statistikk på grunnkrets-nivå (eksempelvis inntekt og sysselsetting) gi muligheter for mer presis kartlegging av lokale forskjeller i levekår og dermed hvilke områder som er «særlig utsatt». I arbeidet med utarbeidelse tiltak for å styrke nærmiljøkvaliteter er det etter vår vurdering viktigere med mer informasjon om befolkningens vurdering av kvaliteter med nærområdet (følelsen av trygghet, tilhørighet, møteplasser mv). Statistikk som er basert på utvalgsundersøkelser eksempelvis levekårsundersøkelsen (som SSB har ansvar for) og Ungdata-undersøkelsen (som Oslo Met har ansvar for) favner slike spørsmål, men vil normalt ikke kunne tilgjengeliggjøres på lavere geografiske enheter fordi antall observasjoner er for lavt. Oslo kommune må da heller vurdere nytte og kostnad av å hente inn data på andre måter eksempelvis gjennom egne spørreundersøkelser, feltstudier mv.